

*gekocht, gar, gebacken, gebraten u. s. w., überh. fertig zubereitet (am Feuer); Gegens. श्राम H. 412. HALJ. 2, 121. RV. 1, 162, 12. पूँः 5, 73, 8. श्रेदन 8, 66, 6. श्रामिषि 10, 94, 3. पक्षा AV. 9, 5, 18. कृष्णमण्ड R. 2, 56, 23. R. GOBB. 2, 105, 33. मत्स्य JÄGN. 1, 286. सुरा KÄTJ. ÇR. 15, 10, 3. अपूर्व 4, 11, 8. पक्षात् n. M. 4, 223. 8, 329. VARĀH. BRH. S. 86, 7. PANKAT. 117, 2. Verz. d. B. H. No. 950. adj. ÇÄNKH. ÇR. 8, 21, 4. तार SUÇR. 1, 33, 7, 10. दिःपक्षा aufgekocht, aufgewärmt GOBB. 3, 5, 4. श्रयिं M. 6, 17. BHÄG. P. 7, 12, 18. इष्टपक्षा H. 309. द्वा० HALJ. 2, 430. mit einem loc. compon. P. 2, 1, 41. Accent eines solchen comp. 6, 2, 32. स्थाली०, धात्र० Sch. n. *fertige Speise, Schüssel, Gericht*: प्रते पक्षा RV. 6, 63, 9. पक्षोन् सूखं संभवेम viell. so v. a. mögen wir an vollen Schüsseln sitzen AV. 6, 119, 2. 12, 3, 55. ÇAT. BR. 1, 3, 4, 26. 2, 6, 1, 7. — 2) für gekocht gilt auch die Milch im Euter: श्रामासु चिद्यथि पक्षमत्तः RV. 1, 62, 9. 180, 3. 2, 40, 2. श्रामा पक्षं चर्ति विवर्ती गौः 3, 30, 14. 6, 44, 24 u. s. w. — 3) fertig gebacken oder gebrannt, von Backsteinen, irdenen Geschirren: इष्टका ÇAT. BR. 6, 1, 3, 22. 7, 2, 1, 7. MÄKHN. 47, 9. VARĀH. BRH. S. 52, 23. पक्षोष्टकचितानि Gebäude aus Backsteinen JÄGN. 1, 197. UGGVAL. zu UNĀDIS. 3, 148. उत्ता KÄTJ. ÇR. 16, 7, 10. 26, 1, 25. — 4) reif, von Früchten, Pflanzen Nia. 3, 28. AK. 3, 2, 46. H. 1483. an 2, 531. MED. v. 16. यव RV. 1, 66, 3(2). 10, 101, 3. KÄTJ. ÇR. 22, 3, 42. शालिप्राये देशम् PANKAT. 163, 23. पक्षं त्रैत्रात् reifes Getraide AV. 11, 1, 28. फल R. 2, 105, 18. SUÇR. 1, 147, 4. MEGH. 80. HIT. I, 144. VARĀH. BRH. S. 86, 7. निजसवतरोः सातात्पक्षामिव कलश्चियम् VID. 300. केरुवात् JÄGN. 3, 142. उवरा LÄTJ. 8, 3, 4. daher auch श्रावा RV. 4, 8, 8. वृत् 3, 45, 4. 4, 20, 5. AV. 20, 127, 4. पिप्पलीनो च पक्षानो वनात् R. 3, 16, 7. श्रङ्काण्डस्य सुपक्षस्य फलानि VARĀH. BRH. S. 54, 32. श्रक्ष० BHÄG. P. 7, 12, 18. काल० M. 6, 17, 21. JÄGN. 3, 49. — 5) reif. von Geschwüren u. s. w. SUÇR. 1, 61, 2. 62, 7, 11. 100, 2. — 6) reife Haare sind graue Haare: पक्षा: कुत्तलरात्रयः DHŪRTAS. 80, 14. °केणा WILS. — 7) reif, vollkommen ausgebildet, vom Verstände, von Kenntnissen u. s. w.: श्रपक्षमतयो मन्दा न जानति यथायथम् MBH. 12, 5433. श्रपक्षबुद्धि BHÄG. P. 1, 18, 47. °विष्य MBB. 12, 8440. श्रामनि — श्रपक्षरात् JÄGN. 3, 142. सुपक्षगोग adj. BHÄG. P. 3, 15, 7. — 8) reif so v. a. dem Ende, dem Vergehen, dem Tode nahe. — verfallen AK. 3, 2, 41. H. an. MED. तपसा विषया पक्षकायाः BHÄG. P. 4, 28, 38. मध्यनपायिन्या भक्ष्या पक्षगुणाशया: 30, 18. पक्षानां हि बधे सूत वक्षायसे तेषान्यपि MBH. 7, 429. श्रहं भिन्ना प्रवेद्यामि कालपक्षमिदं वलम् 4362. श्रपक्षस्य च जातेन बधस्तव न विष्यते 3, 11493. BHÄG. P. 1, 3, 17. — Vgl. निष्पक्ष, परि०, चि०, सु०.*

पक्षाकृत् (पक्ष + कृत्) 1) adj. gar machend. — 2) m. Azadirachta indica Juss. (s. निम्ब) ÇABDAK. im CKDR.

पक्षाणा s. u. पक्षाणा.

पक्षाता (von पक्ष) f. das Grauwerden (der Haare): केशात्ते HARH. Anth. 8, ÇL. 6.

पक्षारस (पक्ष + रस) m. ein berauschendes Getränk ÇABDAK. im CKDR. VJUTP. 134.

पक्षावारि (पक्ष + वारि०) n. saurer Reisschleim (काञ्जिक) ÇABDAK. im CKDR. Reisschleim; kochendes Wasser; destilliertes Wasser WILS. पक्षावारि v. i. im CKDR.

पक्षण m. ein Kāñḍāla HALJ. 2, 443. — Vgl. पुक्षण, पुक्षस. पक्षण.

पक्षस्पेयमोत्तति (पक्ष - स० - उपमा + उत्तति) so v. a. रात्रकट्टव्य NICH. PR.

पक्षातीसार (पक्ष + श्रतो०) m. chronicche Dysenterie (Wise) SUÇR. 1, 141, 11; vgl. 2, 429, 9. 436, 10.

पक्षाधान (पक्ष + श्राधान) n. so v. a. पक्षाशय SUÇR. 2, 202, 2. 255, 11. पक्षापक्षा onomat. vom Gescrei von Vögeln: पक्षापक्षति सुमृशं वावाश्यते वयंसि च MBH. 6, 111.

पक्षाशय (पक्ष + श्राशय) m. der Ort der gekochten d. h. verdauten Speise, Unterleib (vgl. श्रामाशय) MBH. 3, 13973. 12, 6879. SUÇR. 1, 85, 3. 349, 13. 2, 199, 2.

पक्ष, पक्षति und पक्षयति (परिग्रहे) DEHÄTUP. 17, 14. 32, 17.

पक्षं UNĀDIS. 3, 69. m. 1) Flügel, Fittig, Schwinge AK. 2, 5, 36. 3, 4, 25, 181. H. 1318. MED. sh. 18, 19. HALJ. 2, 84, 5, 63. VAIG. in den Scholl. zu KIR. 14, 31 und ÇIÇ. 2, 117. 11, 7. 20, 11. श्येनस्य RV. 1, 163, 1, 8, 34, 9. पक्षो वया यथापरि व्यास्मे शम् यच्छत् 47, 2, 3. 1, 166, 10. AV. 6, 8, 2. 10, 8, 18. ÇAT. BR. 4, 1, 2, 26. 10, 2, 1, 1. 5. M. 3, 241. R. 1, 55, 10. DÄC. 1, 16. MÄKHN. 146, 21. VARĀH. BRH. S. 44 (43), 10. 94, 9. 11. 45. RÄGA-TAR. 4, 52 (zugleich Partet). einer Biene RAGH. 12, 102. SPR. 822. पक्षतानामिन्दः पक्षानचक्नत् KÄTH. 36, 7. HARIV. 12599. fg. BHÄRTB. 2, 29. VIKR. 44. RAGH. 3, 42. 60. 4, 40. 9, 12. BHÄG. P. 8, 11, 34. neutr.: विघूष्य पक्षाणि MÄRK. P. 9, 15. am Ende eines adj. comp. f. श्रा HARIV. 1121. Symbolische Bez. der Zahl zwei VARĀH. BRH. S. 97, 1. fg. — 2) die Federn zu beiden Seiten des Pfeils AK. 2, 8, 2, 55. H. 781. Vgl. जाध०. — 3) Achsel, Seite (beim Menschen u. s. w.), Seitenhell oder Hälfte (von den verschiedensten Gegenständen); = पार्श्व TRIK. 3, 3, 439. H. an. 2, 564. fg. MED. VIÇVA bei UGGVAL. VAIG. दिःवि में श्रव्यः पक्षाऽऽधो श्रन्यमंचीकृष्म् RV. 10, 119, 11. 7. 134, 7. श्रत्तेणा पक्षसंधिमात्मनुपदधाति ÇAT. BR. 7, 3, 4, 21. दक्षिणाः उत्तरः TAITT. UP. 2, 1. SUÇR. 1, 118, 8. RAGH. 5, 72. eines Gewandes KÄTJ. ÇR. 24, 3, 7. eines Wagens (nach dem Comm. so v. a. Räder) TBÄ. 1, 5, 12, 5. द्वा० eines Thors KAUÇ. 36. ÅÇV. GRH. 4, 6. Seitenposten eines Gebäudes AV. 9, 3, 4. द्वि०, चतुष्पल, पष्ठत् u. s. w. 21. दश० KAUÇ. 135. उलूकपक्षती शाला P. 4, 1, 55. VÄRTI. 3. SCH. = पार्श्वगृहः Flügel eines Gebäudes, Seitenhaus MED. Flügel, Flanke eines Heeres: वामं पार्श्वम्, दक्षिणं पक्षम् MBH. 6, 2107. fg. पूर्व, दक्षिण, पश्चिम, उत्तर HARIV. 2470. व्यूहस्य पतं सव्यम् 5086. केश० Seitenhell des Haupthaars ÅÇV. GRH. 1, 7. दक्षिणो केशपते 17. KAUÇ. 33. DRAUP. 9, 2. MBH. 4, 1114. 15, 486. (nach AK. 2, 6, 2, 49. H. 568. H. an. MED. HALJ. 2, 376 und VIÇVA bedeutet केशपते Haarschopf, was für das Epos und die spätere Zeit auch richtig sein mag). des KITJA-Agni (vgl. VS. 18, 52) ÇAT. BR. 6, 1, 1, 3, 6, 7, 1, 2, 13. 2, 2, 8. 10, 2, 1, 4, 2, 7. KÄTJ. ÇR. 17, 6, 7. 18, 2, 11. 3, 3. des Jahresopfers ÇAT. BR. 12, 2, 2, 7. KÄTJ. ÇR. 13, 3, 13. 24, 3, 9. LÄTJ. 4, 7, 11. — 4) Hälfte des Monats (die vom Neumond bis zum Vollmond heißt पूर्व, श्रापूर्यमाणः. später auch प्रुला, प्रुद्धः; die vom Vollmond bis zum Neumond श्रपर, श्रपतीयमाणः, später auch कृष्ण, तामित्र, तमित्र०; jeder Halbmonat zerfällt in 15 Tithi, die durch die Ordnungszahlen im fem. bezeichnet werden.) AK. 1, 1, 2, 12. 2, 7, 47. TBÄ. 3, 3, 439. H. 147. 152. H. an. MED. HALJ. 1, 50. 5, 63. VIÇVA. ÇAT. BR. 6, 7, 1, 7. 2, 2, 28. 8, 4, 2, 11. 11, 1, 5, 3, 2, 4. सप्तानपते TBÄ. 1, 8, 41, 2. ÅÇV. ÇR. 9, 3. GRH. 1.